

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Vtrum voluntas nihil potest velle, seu appetere prosequendo nisi
sub ratione boni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Q V Æ S T I O O C T A V A :

De Obiecto Voluntatis.

NOtandum est, Ab hac quaestione usque ad decimam octavam, D. Thomam explicare naturam actuum voluntatis, quibus homo à prima intentione finis, usque ad ultimam eius consecutionem, progreditur.

Verfantur autem hi actus partim circa finem, partim circa media. Circa finem versantur, *Amor, Intentio, Fruitio*. Circa media, *Consilium, Consensus seu Electio, Imperium & Usus*.

Vt autem explicet naturam actuum voluntatis. Primò agit de obiecto voluntatis. Secundo, de causa mouente. Tertiò, de modo motionis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum voluntas sit tantum boni?

Respondetur affirmatiuè.

D V B I V M I.

Vtrum voluntas nihil possit velle seu appetere prosequendo, nisi sub ratione boni?

Quidam Doctores videntur existimare, voluntatem posse appetere malum quàm malum, & odisse bonum quàm bonum; sic vt malum placeat quia malum, & bonum displiceat quia bonum est. *Quæ sententia tribui solet Occamo & Maiori, & alijs quibusdam.*

Verum contraria sententia, scilicet malum sub ratione mali appeti non posse ab vlla voluntate, est communis Doctorum; neque puto, si rectè explicetur; à quoquam negari posse: & meo iudicio Occamus & Maior in re ipsa non dissentiant ab hac sententia. Occam enim in 3. q. 13. dub. 3. vbi de hac re agit, solum docet malum quod verè est & cognoscitur esse malum, posse acceptari; vt cultum idolorum: non tamen excludit omnem speciem boni; v. g. commodi; honoris, &c. Maior verò clarè requirit aliquam speciem boni; vt videre est in 4. d. 49. q. 6.

Probatur Primò, Auctoritate Dionysij lib. de Diuinis nominibus cap. 4. parte 4. versus finem: *Boni gratia omnia sunt; & quæ bona, & quæ bonis contraria; nam & hæc boni appetitu aggredimur. Nemo enim in malum intuens agit quæ operatur: idcirco neque hypostasim habet malum, sed πρὸς τὸ καλόν (id est, adiacet hypostasi) dum boni gratia, & non sui ipsius geritur. Et infra: Itaque malum, est præter viam, præter intentionem, præter naturam, præter causam, præter principium, præter finem, præter terminum, præter voluntatem, præter hypostasim.*

Augustinus lib. 2. Confess. cap. 4. docet, *Omne peccatum committi ex appetitione alicuius boni, quamuis infimi. Et cap. 5. dicit, Omne peccatum tendere ad aliquid habens speciem boni, quod tamen in Deo est verum bonum.* Sentit igitur Augustinus, ne in peccatis quidem, malum sub ratione mali appeti posse.

Occam. Maior.

Malum sub ratione mali, appeti non potest.

Ex Patribus. Dionysius.

August.

Anselmus de Concordia gratiæ & liberi arbitrij *Anselmus.* versus finem: *Instrumentum volendi* (id est, ipsa potentia voluntatis) *duas habet aptitudines, quas vocat affectiones, quarum vna est ad volendum commoditatem, altera ad volendum rectitudinem; nempe nihil vult voluntas, quæ est instrumentum, nisi aut commoditatem, aut rectitudinem: quidquid enim aliud vult, aut propter commoditatem aut rectitudinem vult; & ad has, etiamsi fallitur, putat se referre quod vult. Vbi per rectitudinem, intelligit bonum honestum, quod ibidem sæpè vocat iustitiam. Per commoditatem, intelligit quidquid villo modo delectabile, vel naturæ commodum. Per id quod appetitur propter hæc, intelligit bonum vtile. Itaque aperte indicat Anselmus, nihil posse appeti nisi ob bonum honestum, vel aliquo modo commodum.*

His adde testimonium Aristotelis 1. Ethic. *Adde Aristotelem.* cap. 1. *Omnis ars & methodus, omnis actio & electio bonum aliquod appetere videtur; vnde rectè pronuntiarunt (Veteres) Bonum esse quod omnia appetunt.*

Secundò probatur ratione. Prima ratio, Id quod in ceteris rebus est inclinatio naturalis, seu motus sequens naturalem inclinationem, id in rebus cognitione præditis est inclinatio appetitus sensitui, vel rationalis: atqui illa non potest tendere, nisi in id quod est rei secundum naturam conueniens: ergo neque hæc potest tendere nisi in id quod est rei conueniens secundum apprehensionem. Sicut enim illa inclinatio sequitur naturam rei, ita hæc sequitur apprehensionem.

Secunda ratio, Intellectus non potest assentiri falso quia falsum; sed solum quia verum, vel speciem veri habet: ergo similiter voluntas non potest appetere malum quia malum; sed solum quia bonum; vel speciem boni habet. Patet consequentia, quia non minus voluntas abhorret à malo, quàm intellectus à falso.

Tertia, Nihil ob eandem rationem potest esse appetendum & fugiendum: atqui malum, quàm malum, est fugiendum: ergo non potest esse expetendum.

Quarta, Malum non potest esse expetendum; cum nihil habeat quo aliciat voluntatem: ergo si expetatur; id solum erit propter aliquod bonum ei coniunctum. Quod Confirmatur. Experiencia: Quia nemo vquam peccauit appetendo, quin spectauerit aliquid boni, vel speciem boni habens; vt honorem, laudem, diuitias, voluptates, vindictam, & similia.

Obijcitur Primò, *Quidam appetunt non esse, & verti in nihilum; vt colligitur Iob. 3. & 10. & constat experientia: atqui non esse, non solum est obiectum malum, sed etiam summum malum; est enim priuatio omnis boni: ergo, &c.*

Respondeo, *non esse, dupliciter spectari posse; Quomodo Primò, Secundum se nudè: sic nemo potest illud appetere. Secundo, vt includit liberationem à miseria: sic potest appeti; quia habet rationem cuiusdam boni. Sicut enim tristitia & dolor est quoddam malum posituum homini, ita carere miseria, est quoddam bonum negatiuum. Neque verum*

Adde Aristotelem.

Ex ratione.

4. Solummodo obiectum non est obiectum.

Quomodo Non esse potest appeti.

verum est id quod subsumitur, nempe quod non esse, sit summum malum; quia malum requirit subiectum; est enim privatio boni, non pura negatio. Vnde Dionysius loco citato ait, *malum non habere hypostasin, sed περιουσιασιν*, quia videlicet adiacet bono. Potest tamen largè vocari malum, quatenus est negatio boni, quod fuit. Adde, quod damnatio sit malum positivum, quod longè pluris aestimatur, & deterius est damnatis, quam negationem; quale est non esse: vnde malunt hoc malum negativum, quam afflictionem damnationis. Imò quod cupiant *Non esse*, est ex amore sui esse: vt enim suum ipsorum esse liberum sit tanto malo, optant non esse; idque secundum rectam rationem; quia est illis melius non esse, quam sic esse; vt aperte colligitur Matth. 26.

Obijcitur Secundo, Dæmones appetunt peccatum, quia est offensio Dei: Atqui hoc modo peccatum habet rationem puri mali: ergo &c.

Respondeo, Appetunt quidem peccatum, quia est offensio Dei; sed non ibi sistunt; verum id referunt ad aliquid, quod speciem boni habet. Appetunt enim id, vt se quodammodo de Deo vlciscantur, quod ipsi apprehendunt tamquam sibi commodum. Sicut qui aliquid appetit in contumeliam sui inimici.

Obijcitur Tertio, Qui odit inimicum, vult ei malum; idque tantum vt ei male sit: vt docet D. Thomas 2. 2. q. 34. a. 6. Hoc enim differt odium ab ira; quod odium velit malum, quia malum; ira autem velit malum sub ratione iusta vindictæ.

Respondeo, Qui odit inimicum, vult illi quidem malum, vt male sit illi; sed ratio cur hoc totum velit, est, vt sibi bene sit: nam inimico malum esse, apprehendit sub ratione sui boni.

Obijcitur Quarto, Potest quis nolle beatitudinem, & velle eam carere: atqui in hoc nullum est bonum: ergo potest velle purum malum. Maior probatur Primo, Quia multi optant non esse, & nunquam fuisse; & consequenter non esse beati, qui enim vult antecedens, vult consequens, quod necessariò inde sequi videt. Secundo, Quia Deus, supposita præuisione, quæ præuidet Petrum in peccatis moriturum, potest ei damnationem suam futuram reuelare, & se nolle vt sit beatus: atqui Petrus potest se huic diuinæ voluntati conformare: ergo potest velle non esse beatus.

Respondent quidam, Hominem posse nolle beatitudinem in particulari, quæ consistit in visione Dei: non tamen beatitudinē in genere, quæ est plenitudo boni, & carentia mali. Sed si quis bene aduertat, videbit vtriusque eandem rationem, supposita certa cognitione in homine, quæ sciat plenitudinem boni, & carentiam mali non posse haberi nisi in visione Dei; vt rectè Scotus in 4 d. 49. q. 10.

Vnde Respondeo, Est beatitudo siue in genere siue in particulari considerata, non possit respui secundum se; & solitariè accepta, cum nihil habeat in se, cur possit displicere; tamen si spectetur vt habet coniunctum laborem in acquirendo; vel vt acquisitio impedit aliud bonum; vel denique vt carentia ipsius apprehenditur tamquam mediū ad aliud bonum, sic potest quis nolle beatitudinem, & nolle ad illam conari. Sic enim multi ad vitandum laborem presentis vitæ, & ne careant voluptate presentis, nolunt beatitudinem futu-

ram, modicis bonis contenti. Simili modo Moses, & Apostolus Paulus optabant carere aeterna beatitudine, vt Israël saluus fieret, iuxta Chrysost. Homil. 16, ad Rom. de qua sententia dicendum est 2. 2. q. 26. a. 4. His tamen casibus non reijcitur beatitudo quatenus bona est, sed quatenus habet aliquod malum cōiunctum. Neque appetitur privatio eius, quæ malum est; sed quatenus videtur necessaria ad aliquod aliud bonum.

Ad Primam confirmationem; Qui appetit non esse, appetit consequenter, saltem interpretatiuè, carere beatitudine, non ob ipsam beatitudinem; sed vt careat incommodis, quæ ante beatitudinem obtentam deberent subiri. Sicut dictum est de eo qui expressè non cupit beatitudinem futuram, vt vitet laborem & incommoda huius vitæ.

Hinc patet ad confirmationem, Nam si quis eo casu nollet esse beatus; id non nollet, quatenus beatitudo est bona; sed quatenus est iniusta; & vellet ea carere, quia id iustum & conforme diuinæ voluntati.

Obijcitur Quinto, Propositis duobus æqualiter bonis, potest voluntas alterum respuere electo altero, hac sola ratione; quia sic placet: ergo poterit aliquid velle, vbi nihil est boni: nam ipsius beneplacitum erit sufficiens ratio.

Respondeo Negando Consequentiam. Beneplacitum enim voluntatis est sufficiens ratio acceptandi alterum præ altero, quando vtrumque est bonum; non tamen quando in obiecto nihil boni apprehenditur.

Obijcitur Sexto, Si voluntas non potest appetere malum, & odisse bonum, non poterit mereri in appetitione beatitudinis, & detestatione aeternæ miseriæ. Probatur, Quia necessariò illam appetet, & hanc fugiet.

Respondeo, Voluntas non appetit beatitudinem necessariò secundum exercitium actus (sic enim nunquam posset ab illo actu cessare) sed liberrimè; vnde in illa appetitione mereri potest: nam libertas exercitij sufficit ad meritum. Secundum specificationem actus necessariò quidem illam appetit; sed hoc non obstat merito: nihil enim hoc aliud est, quam, illam secundum se non posse odio haberi.

D V B I V M I I.

Virum voluntas semper absolute feratur in bonum, & quidem in tale, quod etiam absolute sit bonum; an aliquando sub conditione, & in bonum sub conditione?

Q Vidam docent Primo, Voluntatem affectu presenti nunquam ferri sub conditione in aliquod obiectum; sed semper absolute: vnde omnem actum voluntatis esse absolutum, nullum conditionatum. Itaque non dari vllum affectum voluntatis presentem, qui explicetur per *Vellem*; sed omnem explicari per *Volo*. Confirmatur à simili, in sensu & intellectu: nullus enim est actus sensus vel intellectus qui feratur sub conditione in suum obiectum; sed omnis fertur absolute. Vnde nullus est actus presentis qui explicetur per, *Viderem, Intelligerem*; sed omnis presentis explicatur per, *Video, Intellego*.

Secundo, Docent voluntatem affectu presenti nunquam fieri in obiectum sub conditione con-

E iiii sideratum.

Qui appetit antecedens non necessariò appetit consequens. Presciscum possit illud formaliter nolle sed appetit illud interpresatiuè, & secundum estimationem merentem.

Potest quis velle malum quod malum appetit, non sibi.

Quomodo possit homo nolle beatitudinem.

Quorumdam sententia.